

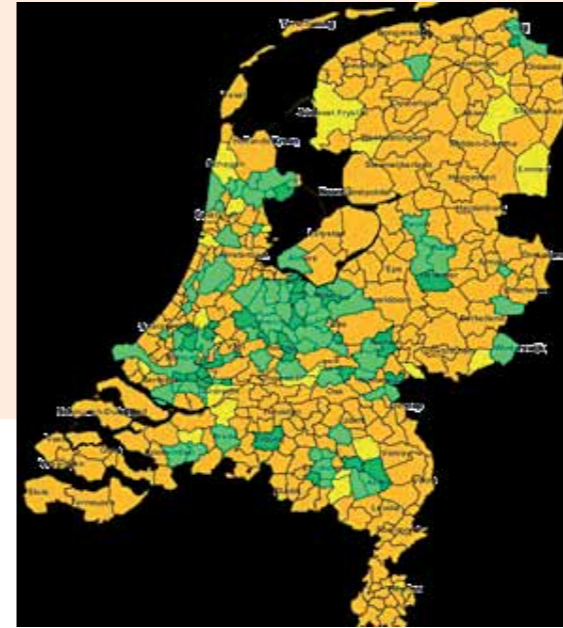
INBRAAKPREVENTIE NIET LANGER ONDERGESCHOVEN KINDJE

WONINGCORPORATIES MOETEN VERPLICHT INBRAAKPREVENTIEMAATREGELEN TREFFEN BIJ DE RENOVATIE VAN SOCIALE HUURWONINGEN. DAT STELDE BEN VOLLAARD, MISDAADECONOOM EN UNIVERSITAIR DOCENT AAN DE TILBURG SCHOOL OF ECONOMICS AND MANAGEMENT VAN TILBURG UNIVERSITY, BIJ DE PRESENTATIE OP 17 APRIL 2014 VAN DE HANDREIKING VAN VEELBELOVENDE INBRAAKPREVENTIEMAATREGELEN¹⁾. VOLGENS VOLLAARD KAN PREVENTIE EEN BELANGRIJKE BIJDRAGE LEVEREN AAN DE DOELSTELLING VAN DIT KABINET OM HET AANTAL WONINGINBRAKEN IN DE PERIODE 2013-2017 MET 30 PROCENT TE VERLAGEN.

PKVW BORD IN WOONWIJK.

Ben Vollaard houdt zich al ruim tien jaar bezig met de vraag hoe je criminaliteit op de meest kosteneffectieve manier omlaag kunt krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door meer te investeren in blauw op straat, maar ook door te investeren in preventie. "Het beeld dat uit mijn en uit andere onderzoeken naar voren komt is dat je door te investeren in preventie op een relatief goedkope manier de criminaliteit kunt terugdringen. Maar in het beleid ligt de nadruk op de dader. Die moet worden heropgevoed of gestraft." Criminele neigingen zijn echter van alle tijden, stelt Vollaard. "Die nemen ook niet af bij economische voorspoed en minder ongelijkheid. Sterker, in de economisch voorspoedige jaren '60 en '70 explodeerde de criminaliteit." Hij pleit daarom voor een focus op de gelegenheid tot criminaliteit: die maakt de dief. "Je hebt voor een misdrijf ook een aantrekkelijk doelwit nodig dat niet goed is beschermd. Als we de gelegenheid beperken door bijvoorbeeld beter hang- en sluitwerk, kan dat een groot verschil maken." En die aanpak werkt, stelt Vollaard. Hij trekt een parallel met autodiefstallen. "Sinds 1998 moet elke auto in Europa voorzien zijn van een startonderbreker. Daardoor is het stelen van auto's zo veel moeilijker geworden, dat de autodiefstal is gehalveerd."

IN TOTAAL STAAN IN NEDERLAND BIJNA 700.000 WONINGEN MET KEURMERK BEVEILIGDE WONING (PKVW). HET LANDKAARTJE GEEFT ALLE AFGEGEVEN CERTIFICATEN VAN NEDERLAND. GEMIDDELD HEEFT CIRCA 10 PROCENT VAN DE WONINGEN IN NEDERLAND EEN KEURMERK BEVEILIGDE WONING.

■ < 8% (ONDER GEMIDDELDE**)

■ 8-10% (ROND GEMIDDELDE)

■ 10-20% (BOVEN GEMIDDELDE)

■ > 20% (RUIM BOVEN GEMIDDELDE)

EENVOUDIG

Vollaard besloot met die blik ook naar woning-inbraken te gaan kijken. "Uit politierapportages kwam naar voren dat bij een groot deel van de woninginbraken inbrekers eenvoudig binnenkomen: insluipen, hengelen, flipperen, raampje indrukken." Vanzelfsprekend roept het de vraag op waarom de bezorgdheid over criminaliteit zich niet altijd vertaalt in goede preventie. Vollaard: "Mensen geven daarvoor vier redenen. Ten eerste omdat het enkele honderden euro's kost en je maar moet geloven dat het effect heeft. Een inbreker laat geen briefje achter dat het huis te goed beveiligd was om een poging te wagen. De tweede reden is dat het inbraakrisico vaak wordt onderschat. Dat zie je vaak bij mensen die recent verhuisd zijn. Die schatten het inbraakrisico 30 procent lager in dan mensen die er al langer wonen²⁾. Dat komt doordat de perceptie van inbraakrisico sterk is gebaseerd op indrukken van en ervaringen met inbraak in de buurt, bijvoorbeeld door verhalen van burens of eigen ervaring met inbraak. De derde reden is uitstelgedrag. Dat zie je overigens bij vrijwel alle preventief gedrag. En de laatste reden is dat preventieve maatregelen voordelen opleveren voor de maatschappij. Mensen zien dat overkoepelend belang vaak niet. Net zoals bijvoorbeeld bij het milieu."

ONDERAAN

Deze redenen zie je volgens Vollaard terug in de manier waarop woningen worden gebouwd en verkocht. "Inbraakpreventie staat daarbij onderaan de lijst." Om dit te doorbreken kwam medio jaren '90 het Politiekeurmerk Veilig Wonen. "Het goede daaraan was dat de overheid daarbij kon wijzen op een aantoonbaar effect. Bij woningen

met het PKVW werd en wordt veel minder ingebroken." Maar het propageren van het PKVW is niet afdoende. "Omdat preventie niet in de genen zit, moet je het regelen voor de mensen. Zoals in het Bouwbesluit, dat bepaalde dat vanaf 1 januari 1999 bij nieuwbouw alle bereikbare deuren en ramen inbraakwerend moeten zijn." Dat levert een aantoonbaar effect op: "Ik heb onderzoek gedaan naar vergelijkbare woningen die vlak voor en vlak na het Bouwbesluit van 1 januari 1999 zijn gebouwd (3). Daaruit kwam naar voren dat bij woningen die onder het Bouwbesluit zijn gebouwd ruim een kwart minder inbraken voorkomen. Een belangrijke uitkomst was bovendien dat zich geen verplaatsingseffect voordeed. En als het zich wel voordeed was het niet 1-op-1 en veel kleiner. Deze maatregel heeft nog altijd een drukkend effect op woninginbraak in Nederland. De kosten hiervan (ruim 400 euro per woning) blijken de baten waard."

VERPLICHT BIJ RENOVATIE EN GROOT ONDERHOUD

In zijn handreiking stelt Vollaard voor dezelfde redenering (het verplichten van inbraakwerende maatregelen) ook te volgen bij renovatie en groot onderhoud van sociale huurwoningen. "Het ligt zo voor de hand. Allereerst gaat het om 'mindere' wijken, waar vaker wordt ingebroken. Ten tweede gaat het om huurders met een kleine portemonnee. Als je dus de verantwoordelijkheid voor inbraakpreventie bij de bewoner legt, gebeurt het niet. Daarom moet je die bij de woningcorporatie, maar ook bij het Rijk leggen. Ook omdat een op de drie woningen in Nederland een sociale huurwoning is."

BEN VOLLAARD, misdaadeconoom en universitair docent aan de Tilburg School of Economics and Management van Tilburg University.

NOOT

¹⁾ Beïnvloeding van inbraakpreventiegedrag. Een handreiking voor beleidsmakers. Ben Vollaard. Een uitgave van Universiteit Tilburg en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV). Te downloaden via <http://www.hetccv.nl/publicaties/webwinkel/Algemeen/beïnvloeding-van-inbraak-preventiegedrag>.

²⁾ Leren over het lokale inbraakrisico. Verslag van een onderzoek. Martin Salm en Ben Vollaard. Een uitgave van Universiteit Tilburg en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV). Het onderzoek is gebaseerd op gegevens uit de Integrale Veiligheidsmonitor voor de jaren 2008-2011. Het onderzoek is te downloaden via http://www.hetccv.nl/binaries/content/assets/ccv/webwinkel/leren_lokaal_inbraakrisico_onderzoek.pdf

³⁾ Bouwen op het Bouwbesluit. Ben Vollaard. Kort verslag in Secondant van onderzoek naar effecten van Bouwbesluit 1999 op woninginbraak. Te downloaden via http://www.politiekeurmerk.nl/fileadmin/w/politiekeurmerk_nl/oude-site/doc/feiten-en-cijfers/Secondant-feb-2010-veilig-bouwen.pdf

DO'S EN DON'TS

- Regel preventie zo veel mogelijk voor de mensen
- Maak minimumeisen aan inbraakpreventie verplicht bij renovatie van sociale huurwoningen
- Bij gedragsbeïnvloeding aansluiten bij bestaande motieven van mensen om aan preventie te doen.
- Organiseer geen grote publiekscampagnes.
- Geen huis-aan-huis preventieadviseurs

INBREKER AAN HET WERK.

Vollaard ziet de eerste tekenen dat dit besef bij deze partijen is doorgedrongen. “Het Ministerie van Veiligheid & Justitie heeft onlangs een convenant met een aantal woningcorporaties gesloten om ruim 100.000 woningen op deze manier aan te pakken. De corporaties proberen door dit soort convenanten natuurlijk ook een verplichting te ontlopen. Daarnaast zijn er gesprekken gaande tussen het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en Aedes, de vereniging van woningcorporaties.” Het is volgens Vollaard niet los te zien van de doelstelling van het kabinet om in de periode 2013-2017 het aantal woninginbraken met 30 procent terug te dringen. “Nu is actie nodig om een daling in te zetten. De daling van het aantal woninginbraken sinds 1995 van tientallen procenten is in 2008 gestopt. Al ruim vijf jaar lang zit er geen beweging meer in.”

WINST UIT PREVENTIE, NIET UIT MEER BLAUW

Vollaard benadrukt dat meer blauw inzetten een kansloze optie is. “Het ophelderingspercentage van woninginbraken is laag, tegen de 10 procent. Daar is moeilijk wat aan te veranderen. De winst moet dus uit de preventiekant komen. Uit regelmatige ontmoetingen die ik heb met mensen van het CCV is zo het idee ontstaan van die handreiking beïnvloeding inbraakpreventie. Want ik doe graag onderzoek, maar ik vind het belangrijk dat het relevant is.”

GEDRAG

Het brengt hem op het tweede spoor bij preventiebeleid, het gedrag van mensen. “Het Bouwbesluit en PKVW werken maar heel langzaam door. Ook als inbraakpreventie bij renovatie van sociale huurwoningen standaard wordt, dan is het langebaanwerk. Je moet dus ook naar gedrag kijken.” Om dat gedrag te beïnvloeden zijn er verschillende mogelijkheden. “Brede voorlichtingscampagnes van de overheid werken niet, weten we uit onderzoek. Hetzelfde geldt voor het meeste deur-aan-deur preventieadvies.” Om te kijken wat wel werkt wil Vollaard samen met gemeenten een aantal experimenten opzetten, gefinancierd door het Rijk. “Het idee daarbij is om aan te sluiten bij motieven van mensen om wel aan preventie te doen. Zoals: wat doen de burens? Mensen zijn daar gevoelig voor, zeker als ze ook nog eens weten dat alle burens wel maatregelen nemen en jouw woning dus de zwakste schakel is. We willen met bewoners delen hoe hun inbraakpreventieniveau vergelijkt met dat van direct omliggende woningen en ze tegelijkertijd een gratis preventieadvies aanbieden. Een ander idee is om in te spelen op de risicoperceptie wanneer die het hoogst is, bijvoorbeeld na een inbraak in de buurt. Zo laat de politie nu al via zogenaamde besmettings-

brieven de direct omwonenden weten dat er is ingebroken en roept hen op extra waakzaam te zijn. Op die besmettingsbrieven zou je kunnen voortborduren. Je zult kortom informatie actief moeten aanbieden om effect te hebben op het gedrag. Een derde bekend motief uit de praktijk is, dat mensen vaak verbouwingen aangrijpen om preventie gelijk mee te nemen. Het idee is om op dat moment bij de informatie over preventieproducten (kozijnen, beslag, hang- en sluitwerk etc.) ook informatie aan te bieden over recente inbraken in de buurt.”

GEMEENTE EN ARCHITECT

Vollaard ziet ook een duidelijke rol bij woninginbraakpreventie voor de gemeente. “Vanzelfsprekend moet bouw- en woningtoezicht controleren dat nieuwbouwwoningen aan het Bouwbesluit voldoen. Daarnaast kan de gemeente bij nieuwbouw PKVW eisen. Omdat dat verder gaat dan het Bouwbesluit en ook kijkt naar de publieke ruimte.”

Ook de architect heeft een verantwoordelijkheid. Vollaard constateert echter dat inbraakwerendheid traditioneel een lage prioriteit heeft bij architecten. Vollaard: “Als de overheid het niet dwingend had opgelegd in het Bouwbesluit was er weinig tot niets gebeurd.” Terwijl de rol van de architect en de stedenbouwkundige er wel degelijk toe doet. Vollaard: “Een slecht ontwerp kan namelijk uitnodigen tot inbraak. Wat vervolgens weer gerepareerd moet worden met inbraakwerende maatregelen. Dat geldt voor de woning zelf, maar ook de publieke ruimte eromheen: het stratenplan, de zichtlijnen, de al of niet toegankelijke achterpaden. Een stedenbouwkundige kan dat ondervangen door rekening te houden met ‘natuurlijk toezicht’, het feit dat mensen hun buurt in de gaten houden en daarmee potentiële inbrekers afschrikken.”

HAALBAARHEID

Vollaard twijfelt niet aan de haalbaarheid van de kabinetsdoelstelling om het aantal woninginbraken met 30 procent terug te dringen. “Dat is zeker realistisch. Vooral omdat 20-30 procent van de woninginbraken nog steeds ‘binnenlopen’ is.” Meer twijfels heeft hij over het tempo: “Zowel renovatie als nieuwbouw zijn lange, trage trajecten. Datzelfde geldt voor het veranderen van gedrag. Ik vind het echter veel belangrijker dat nu eindelijk werk wordt gemaakt van iets wat lang een ondergeschoven kindje is geweest.”